

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2025. № 1.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.1.17>

УДК 336

О. В. Олійник,

*д. е. н., професор, перший проректор,
професор кафедри туризму та готельно-ресторанної справи,
Державний університет «Житомирська політехніка»*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2188-9219>

Н. Г. Виговська,

*д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів та цифрової економіки,
Державний університет «Житомирська політехніка»*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7129-6169>

А. Ю. Полчанов,

*д. е. н., професор, професор кафедри фінансів та цифрової економіки,
Державний університет «Житомирська політехніка»*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6019-9275>

А. О. Петрук,

*доктор філософії, асистент кафедри фінансів та цифрової економіки,
Державний університет «Житомирська політехніка»*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5648-656X>

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

O. Oliynyk,
*Doctor of Economics Sciences, Professor, First Vice-Rector,
Professor of the Department of Tourism and Hotel and Restaurant Business,
State University “Zhytomyr Polytechnic”*

N. Yuhovska,
*Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Finance and
Digital Economy, State University “Zhytomyr Polytechnic”*

A. Polchanov,
*Doctor of Economics Sciences, Professor, Professor of the Department of Finance
and Digital Economy, State University “Zhytomyr Polytechnic”*

A. Petruk,
*PhD, Assistant Professor, Department of Finance and Digital Economy,
State University “Zhytomyr Polytechnic”*

FINANCIAL CONTROLLING AS AN INNOVATIVE TECHNOLOGY OF CORPORATE GOVERNANCE

У статті досліджено фінансовий контролінг як інноваційну технологію корпоративного управління та виділено передумови впровадження його на вітчизняних підприємствах. Обґрунтовано, що посилена увага до необхідності створення цілісних контролінгових систем або використання окремих його елементів пов'язано з потенційною можливістю значно підвищити ефективність діяльності підприємств, досягнути стратегічних цілей та знизити фінансові ризики, обумовлені негативним впливом зовнішнього та внутрішнього середовища. Визначено, що розвиток теорії та практики фінансового контролінгу в Україні був пов'язаний з переходом до ринкової моделі господарювання, приватизацією державних підприємств та пошуком ефективних способів корпоративного управління з метою запобігання імовірним банкрутствам. Авторами досліджено захищені у період 2008-2023 рр. в Україні дисертаційні роботи

на здобуття наукового ступеня доктора наук та кандидата наук (доктора філософії) за різними спеціальностями суспільного профілю, де вивчались різні об'єкти фінансового контролінгу. На підставі оцінки напрямів наукових досліджень контролінгу зроблено висновок, що система фінансового контролінгу є сервісною (допоміжною) підсистемою системи фінансового менеджменту, що надає інформаційну, аналітичну, координаційну підтримку керівнику для прийняття рішень. У статті виділено передумови впровадження системи фінансового контролінгу на підприємствах як складової частини системи фінансового менеджменту. Виокремлено причини недостатнього поширення фінансового контролінгу на вітчизняних підприємства.

The article studies financial controlling as an innovative technology of corporate governance and highlights the prerequisites for its implementation at domestic enterprises. It is substantiated that increased attention to the need to create integrated controlling systems or use its individual elements is associated with the potential opportunity to significantly increase the efficiency of enterprises, achieve strategic goals and reduce financial risks caused by the negative impact of the external and internal environment. It is determined that the development of the theory and practice of financial controlling in Ukraine was associated with the transition to a market model of management, privatization of state-owned enterprises and the search for effective methods of corporate governance in order to prevent possible bankruptcies. The authors studied dissertations for the degree of Doctor of Sciences and Candidate of Sciences (Doctor of Philosophy) in various specialties of a social profile, where various objects of financial controlling were studied. Based on the assessment of the areas of scientific research in controlling, it was concluded that the financial controlling system is a service (auxiliary) subsystem of the financial management system, which provides information, analytical, and coordination support to the manager for decision-making. The article highlights the prerequisites for implementing the financial controlling

system at enterprises as a component of the financial management system (the complexity of decision-making by the head of the enterprise in conditions of strategic uncertainty, which requires the search for additional support systems and tools for assessing the possible consequences of such decisions; significant amounts of unstructured and redundant information, which should be summarized and analyzed for their reliability and completeness; the complexity of coordinating the actions of individual executors of large projects (or the actions of employees at a large enterprise), which requires a management center for such coordination, in the role of which the financial controlling service acts; the diversity of sources of financial resources that can be attracted by enterprises in modern conditions, which requires their effective planning, distribution, and use; the emergence of new objects of financial management and, accordingly, controlling). The reasons for the insufficient spread of financial controlling in domestic enterprises are identified.

Ключові слова: фінансовий контролінг, фінансовий менеджмент, корпоративне управління, інноваційна технологія, система контролінгу.

Keywords: financial controlling, financial management, corporate governance, innovative technology, controlling system.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Питання впровадження фінансового контролінгу як сервісної підтримки системи фінансового менеджменту корпоративних підприємств достатньо часто досліджується у сучасній економічній літературі та обговорюється у професійних колах. Посилена увага до необхідності створення цілісних контролінгових систем або використання окремих його елементів пов'язано з потенційною можливістю значно підвищити ефективність діяльності підприємств, досягнути стратегічних цілей та знизити фінансові ризики, обумовлені негативним впливом зовнішнього та внутрішнього середовища.

Водночас існують проблемні питання формування системи фінансового контролінгу на підприємствах, пов'язані з нерозумінням місця та ролі контролера в системі фінансового управління, нечіткості розподілу функціональних сфер відповідальності фінансового менеджера та контролера, плутанини між поняттями «контроль» та «контролінг». Відсутність універсального підходу до побудови служби фінансового контролінгу на підприємствах, що пояснюється особливостями організаційних та фінансових структур, різними моделями фінансового менеджменту, специфікою об'єктів контролінгу, обумовлює пошук індивідуальних передумов запровадження контролінгових систем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробці концептуальних, методичних та організаційних засад фінансового контролінгу присвячено наукові праці вчених: С. Івахненко, О. Мелих [3], В. Карцевої [4], Л. Птащенко [8], О. Терещенка [9], Г. Швиданенко [10] та інших. Незважаючи на ґрунтовний теоретичний базис дослідження системи фінансового контролінгу, передумови його впровадження на вітчизняних підприємств є недостатньо вивченими.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою написання статті є дослідження фінансового контролінгу як інноваційної технології корпоративного управління та виявлення передумов впровадження його на вітчизняних підприємствах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Прикладним питанням впровадження фінансового контролінгу на вітчизняних підприємствах передували теоретичні дослідження закордонних та вітчизняних вчених. Серед досліджень закордонних вчених слід виділити представників німецької та англо-американської шкіл контролінгу, які під різним кутом зору підходили до ідентифікації цього поняття. Для німецької концепції є характерним більш глибоке наукове обґрунтування теорії та методології фінансового контролінгу, для англо-американської – ґрунтовне дослідження прикладного інструментарію, методичних прийомів та способів впровадження та організації системи фінансового контролінгу на реальних

підприємствах. Крім того, є відмінності у виділенні пріоритетної функції фінансового контролінгу в межах визначених шкіл: німецька школа визначальною функцією вважає управлінський (внутрішньовиробничий) облік, а англо-американська – розглядає контролінг комплексно, визначаючи взаємозв'язок управлінського обліку, планування, аналізу, внутрішнього контролю та аудиту. Відмінності німецької та англо-американської концепцій достатньо широко представлено у літературі [3; 4; 10].

Розвиток теорії та практики фінансового контролінгу в Україні був пов'язаний з переходом до ринкової моделі господарювання, приватизацією державних підприємств та пошуком ефективних способів корпоративного управління з метою запобігання імовірним банкрутствам. Інтерес до питань контролінгу посилювався у зв'язку з поширенням перекладів закордонної економічної літератури з питань фінансового менеджменту. Однак тематика фінансового контролінгу найбільшого поширення набула у вітчизняних наукових дослідженнях протягом останніх 20 років.

Зокрема, у період 2008-2023 рр. в Україні було захищено 16 дисертаційних робіт наукового ступеня доктора наук та кандидата наук за різними спеціальностями суспільного профілю, де вивчались різні об'єкти фінансового контролінгу. Більшість захищених протягом означеного періоду дисертацій були за спеціальністю 08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит (072 - Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок). Додатково дисертаційні роботи, присвячені фінансовому контролінгу, захищались за спеціальностями: 08.00.04 - Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності); 21.04.01 - Економічна безпека держави; 08.00.03 - Економіка та управління національним господарством.

Оцінка змісту захищених робіт дозволяє зробити висновок, що контролінг, в основному, як окрема система досліджується на корпоративному рівні, але вивчення окремих контролінгових технологій потроху зміщується також у бік рівня публічних фінансів. Про це свідчить назва дисертаційної роботи Брюшкової Н. О. «Державне бюджетування з використанням методів фінансового контролінгу» (2009), у змісті якої

розкривається можливість поширення методології фінансового контролінгу на державному рівні управління. Також заслуговує на увагу дисертація Наконечної Н.В. на тему «Фінансовий контролінг в системі зміцнення економічної безпеки держави», де авторка висловлює гіпотезу щодо взаємозв'язку впровадження такої сучасної технології, як контролінг на корпоративному рівні управління, із забезпеченням достатнього рівня економічної безпеки держави. Ця позиція є слушною, оскільки саме підприємства є основними суб'єктами генерації доходу для централізованих фондів, що є основою забезпечення та зміцнення економічного добробуту країни в цілому.

Більшість досліджених дисертаційних робіт з фінансового контролінгу пов'язано з діяльністю підприємств реального сектору (Табл. 1). Однак, незважаючи на історичне виникнення контролінгу на базі корпорацій, його функції, методи, інструменти, прийоми в сучасних умовах успішно імплементовані в установах фінансової сфери, а саме: у банках та страхових компаніях, з врахуванням специфіки їх функціонування.

Таблиця 1. Дисертаційні роботи з фінансового контролінгу, захищені за економічними спеціальностями в Україні протягом 2000-2023 рр.

№ з/п	Назва	На здобуття наукового ступеня	Автор	Спеціальність	Рік захисту	Установа
1	2	3	4	5	6	7
Об'єкт дослідження - підприємства реального сектору						
1	Фінансовий контролінг спільної діяльності у сфері бізнесу: теорія, методологія, практика реалізації	Д.е.н.	Дмитренко Алла Василівна	08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит	2020	Чернігівський національний технологічний університет

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7
2	Контролінг фінансових ризиків підприємств	К.е.н.	Скакальський Юрій Сергійович	08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит	2016	Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
3	Організація системи фінансового контролінгу на промисловому підприємстві	К.е.н.	Рябенков Олексій Віталійович	08.00.04 - Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)	2016	Сумський державний університет
4	Фінансовий контролінг в управлінні витратами підприємств	К.е.н.	Паскалова Анна Георгіївна	08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит	2016	Державний вищий навчальний заклад "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана"
5	Антикризовий фінансовий контролінг на підприємстві	К.е.н.	Савчук Дмитро Георгійович	08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит	2015	Державний вищий навчальний заклад "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана"

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7
6	Фінансовий контролінг у системі споживчої кооперації України	Д.е.н.	Карцева Вікторія Володимирі вна	08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит	2015	Вищий навчальний заклад Укоопспілк и "Полтавськ ий університет економіки і торгівлі"
7	Фінансовий контролінг в управлінні робочим капіталом торговельних мереж	К.е.н.	Буратчук Наталія Юріївна	08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит	2015	Державний вищий навчальний заклад "Київський національн ий економічни й університет імені Вадима Гетьмана"
8	Забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва на засадах контролінгу	К.е.н.	Полтініна Ольга Павлівна	08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит	2013	Харківськи й національн ий економічни й університет імені Семена Кузнеця
9	Удосконалення системи фінансового контролінгу на підприємствах машинобудуван ня	К.е.н.	Івата Вячеслав Вікторович	08.00.04 - Економіка та управління підприємствам и (за видами економічної діяльності)	2009	Національн ий технічний університет України "Київський політехнічн ий інститут імені Ігоря Сікорськог о"

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7
10	Діагностика фінансового стану підприємства в системі контролінгу	К.е.н.	Приймак Світлана Вікторівна	08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит	2008	Київський національний університет технологій та дизайну
Об'єкт дослідження - банківські та страхові установи						
1	Фінансовий контролінг в управлінні операційним ризиком банку.	Доктор філософії	Гончар Катерина Олександрівна	072 - Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок	2023	Одеський національний економічний університет
2	Формування системи фінансового контролінгу у страхових компаніях України	К.е.н.	Тунік Марина Володимирівна	08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит	2016	Чернігівський національний технологічний університет
3	Контролінг в системі фінансового менеджменту банківських установ	К.е.н.	Дзьоба Володимир Богданович	08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит	2015	Львівська державна фінансова академія
4	Формування системи фінансового контролінгу банківської діяльності	К.е.н.	Максімова Марина Валеріївна	08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит	2014	Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Джерело: сформовано на основі [6]

Оцінка даних табл. 1 засвідчує, що більшість науковців досліджували фінансовий контролінг з позиції системного підходу (як систему пов'язаних загальним функціональним призначенням складових та елементів).

Використання системної методології є виправданим, оскільки дозволяє оцінити системний ефект від впровадження цієї інноваційної технології. Водночас, визначаючи доцільність впровадження системного підходу до створення системи фінансового контролінгу, у науковців є різні трактування елементів системи. Наприклад, складовими системи фінансового контролінгу вважають: функції; методи; інструменти та ін.

В основному, науковці відокремлювали у проведених дослідженнях фінансовий менеджмент та фінансовий контролінг як окремі управлінські сфери. Для визначення фінансового контролінгу найчастіше використовується поняття «підтримка управління», тобто таким чином підкреслюється сервісна функція фінансового контролінгу. До складу видів такої «підтримки» включають різні підсистеми. Наприклад, Г. Швиданенко стверджує, що це «... система інформаційно-аналітичної, методичної та інструментальної підтримки досягнення певних цілей, що забезпечує реалізацію управлінського циклу за всіма функціональними сферами і процесами за оптимального співвідношення ресурсів і результатів діяльності» [10]. Автор підкреслює, що така підтримка призначена для забезпечення реалізації управлінського циклу, а не для безпосереднього прийняття фінансових управлінських рішень, які характеризують саму систему фінансового менеджменту. Визначаючи фінансовий контролінг як «... систему методів та інструментів, спрямовану на функціональну підтримку менеджменту підприємства», О. Зоріна також підтверджує забезпечувальний характер функціонування служби фінансового контролінгу на підприємствах [2].

Таким чином, як в теоретичному, так і в прикладному аспекті постає важливе питання щодо відповідності двох систем: фінансового менеджменту та фінансового контролінгу на підприємстві. Наприклад, В. Карцева стверджує, що « ... рішення про введення системи фінансового контролінгу на підприємстві має бути виваженим і не протирічити основним пріоритетним напрямом розвитку підприємства» [4]. Авторка, визначаючи

контролінг складовою системою менеджменту, пише, що при остаточному прийнятті рішень щодо впровадження фінансового контролінгу в системі менеджменту керівництво підприємства повинно визначитись у трьох моментах [там же].

По-перше, у необхідності запровадження системи фінансового контролінгу шляхом діагностики існуючої системи управління та ідентифікації існуючих на підприємстві проблем. Оскільки при такій діагностиці оцінюється не лише внутрішнє, але і зовнішнє середовище суб'єкта господарювання, то фінансового аналізу як окремої функції фінансового менеджменту недостатньо.

По-друге, у можливості створення системи фінансового контролінгу на підприємстві, враховуючи поточну ситуацію та довгострокові перспективи розвитку. В теорії фінансового контролінгу, крім оперативного, виділяють стратегічний фінансовий контролінг, орієнтований й на досягнення стратегічних цілей суб'єктів господарювання.

По-третє, керівництво повинно впевнитись у доведенні факту підвищення ефективності функціонування системи менеджменту на основі впровадження фінансового контролінгу. Складність цього доведення полягає в тому, що достатньо складно оцінити ефективність самої системи фінансового контролінгу на підприємстві, оскільки для цього використовуються не лише фінансові, але і нефінансові показники та критерії.

Науковці Терещенко О. О., Бабяк Н.Д. зосереджують увагу на тому, що «...фінансовий контролінг у вузькому розумінні — це система координації та інформаційної підтримки фінансового планування, оперативного фінансового контролю та забезпечення ліквідності. Фінансовий контролінг у широкому розумінні — це система інформаційної підтримки фінансово-економічних рішень, що передбачає використання методів і процедур з бюджетування, стратегічного планування, управлінського обліку, фінансової діагностики, інвестор-рілейшнз, управління ризиками та внутрішнього контролю, які в

сукупності забезпечують координацію окремих підсистем управління та зорієнтовані на оптимізацію фінансових рішень і збільшення вартості компанії» [9]. В такому трактуванні автори визначають «похідну», сервісну роль системи фінансового контролінгу порівняно з системою фінансового менеджменту (системою прийняття фінансових рішень). Водночас ми погоджуємось з В. Карцевою [4], яка пише, що розвиток фінансового контролінгу відбувається паралельно з розвитком системи фінансового управління, а зміни, які здійснюються у системі менеджменту, також трансформують систему фінансового контролінгу. Важливість системи фінансового контролінгу полягає в тому, що саме він, виступаючи інформаційною підтримкою для менеджера, забезпечує «міжфункціональні зв'язки між складовими системи управління» [там же, с. 94].

Про переваги використання фінансового контролінгу на підприємствах пишуть автори [1], підкреслюючи його інформаційне значення для керівників та акціонерів: «Контролінг є відносно новим явищем у сучасному управлінні, що виводить менеджмент на новий рівень шляхом координації, інтеграції та спрямування діяльності підрозділів та служб на прийняття ефективних управлінських рішень з метою досягнення стратегічних цілей». В такому трактуванні визначається довгостроковий ефект від функціонування контролінгових служб, оскільки є можливість досягнення стратегічних цілей управління.

Все вищезазначене надає нам можливість визначити передумови впровадження системи фінансового контролінгу на підприємствах як складової частини системи фінансового менеджменту:

- 1) складність прийняття рішень керівником підприємства в умовах стратегічної невизначеності, що вимагає пошуку додаткових систем підтримки та інструментів оцінки можливих наслідків таких рішень;
- 2) значні масиви неструктурованої та надлишкової інформації, які слід узагальнити та проаналізувати на предмет їх достовірності та повноти.

Представлення керівнику контролером інформації у необхідному аналітичному розрізі полегшує процес управління;

- 3) складності координації дій окремих виконавців великих проєктів (або дій працівників на великому підприємстві), що потребує керівного центру такої координації, в ролі якого виступає служба фінансового контролінгу;
- 4) різноманітність джерел фінансових ресурсів, які можуть залучатись підприємствами в сучасних умовах, що потребує їх ефективного планування, розподілу та використання;
- 5) виникнення нових об'єктів фінансового управління та відповідно фінансового контролінгу.

Визначаючи появу так званого «нового контролінгу», представники німецької школи, що є основоположниками контролінгових концепцій, до зазначених передумов додають [4]: 1) трансформації, що відбуваються у конкурентному середовищі, обумовлені впливом зовнішнього середовища; 2) зорієнтованість корпоративного управління на суспільні цінності; 3) впровадження діджиталізації та сучасних інформаційно-аналітичних інструментів в практику фінансового менеджменту.

Перелік таких передумов визначає важливість системи фінансового контролінгу, оскільки саме вона сприяє ефективному виконанню всіх функцій фінансового менеджменту (фінансового планування, аналізу, контролю та внутрішнього аудиту, координації). Таким чином, система фінансового контролінгу є сервісною (допоміжною) підсистемою системи фінансового менеджменту, що надає інформаційну, аналітичну, координаційну підтримку керівнику для прийняття рішень. Незважаючи на важливість фінансового контролінгу на підприємствах, створенню такої служби (або введенню окремої посади фінансового контролера) часто не приділяється належна увага на вітчизняних підприємствах. Цьому, на нашу думку, є декілька причин.

По-перше, недостатність фінансових ресурсів для створення нових організаційних структур (або небажання власника витратити кошти на контролінгові системи). В такому випадку слід погодитись з думкою авторів,

які стверджують, що найдоцільніше цілісну систему фінансового контролінгу слід впроваджувати при створенні масштабного проєкту, реалізації важливих дрібних проєктів та розробки довгострокової програми реального інвестування [7]. Для невеликих підприємств з простими організаційними структурами є доречним впроваджувати окремі елементи фінансового контролінгу.

По-друге, інноваційність такої системи для вітчизняних суб'єктів господарювання, незважаючи на достатньо широку поширеність контролінгу у Німеччині, США та інших країнах. Достатньо важливо популяризувати таку інноваційну технологію корпоративного управління, зважаючи на її спрямованість на підвищення ефективності діяльності підприємства.

По-третє, недостатнє володіння персоналом підприємств методичними прийомами фінансового контролінгу, особливо методами, пов'язаними з оцінкою факторів впливу зовнішнього середовища на діяльність суб'єктів господарювання.

По-четверте, складність постановки стратегічних цілей підприємства в умовах невизначеності та нівелювання значення інформаційної підтримки фінансового менеджера підприємства.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Таким чином, на підставі оцінки напрямів наукових досліджень контролінгу можна зробити висновок, що система фінансового контролінгу є сервісною (допоміжною) підсистемою системи фінансового менеджменту, що надає інформаційну, аналітичну, координаційну підтримку керівнику для прийняття рішень. У статті виділено передумови впровадження системи фінансового контролінгу на підприємствах як складової частини системи фінансового менеджменту, а саме: 1) складність прийняття рішень керівником підприємства в умовах стратегічної невизначеності що вимагає пошуку додаткових системи підтримки та інструментів оцінки можливих наслідків таких рішень; 2) значні масиви неструктурованої та надлишкової інформації, які слід узагальнити та проаналізувати на предмет їх достовірності та

повноти; 3) складності координації дій окремих виконавців великих проєктів (або дій працівників на великому підприємстві), що потребує керівного центру такої координації, в ролі якого виступає служба фінансового контролінгу; 4) різноманітність джерел фінансових ресурсів, які можуть залучатись підприємствами в сучасних умовах, що потребує їх ефективного планування, розподілу та використання; 5) виникнення нових об'єктів фінансового управління та відповідно контролінгу. Виокремлено причини недостатнього поширення фінансового контролінгу на вітчизняних підприємства, а саме: 1) недостатність фінансових ресурсів для створення нових організаційних структур (або небажання власника витратити кошти на контролінгові системи); 2) інноваційність такої системи для вітчизняних суб'єктів господарювання; 3) недостатнє володіння персоналом методичними прийомами фінансового контролінгу (зокрема, методами, пов'язаними з оцінкою факторів впливу зовнішнього середовища на діяльність суб'єктів господарювання); 4) складність постановки стратегічних цілей підприємства в умовах невизначеності та нівелювання значення інформаційної підтримки фінансового менеджера підприємства.

Перспективи подальших наукових досліджень слід пов'язати з розробкою методичних та організаційних підходів до впровадження системи фінансового контролінгу на корпоративних підприємствах.

Література

1. Адонін С. В., Калашнікова Ю. М. Фінансовий контролінг у системі управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2022. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10040> (дата звернення: 12.01.2025)
2. Зоріна О.А. Проблематика трактування контролінгу. *Статистика України*. 2011. № 1. С. 40–44.
3. Івахненко С., Мелих О. Фінансовий контролінг: методи та інформаційні технології. Наукове видання. Київ: Знання, 2009. 319 с.

4. Карцева В.В. Фінансовий контролінг підприємств і організацій споживчої кооперації. Монографія. Полтава: ПУЕТ. 2013. 335 с.
5. Навчально-наочний посібник з дисципліни «Фінансовий контролінг» / укл. Корбутяк А.Г., Єрміїчук Н.І. Чернівці, Вид-во ЧНУ, 2017. 115 с.
6. Національний репозитарій академічних текстів. URL: <https://nrat.ukrintei.ua/> (дата звернення: 05.01.2025)
7. Прокопенко Л. В. Контролінг як інструмент управління підприємством. *Причорноморські економічні студії*. 2019. № 39-2. С. 17-20.
8. Птащенко Л. О., Сержанов В. В. Фінансовий контролінг: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури. 2016. 344 с.
9. Терещенко О.О. Фінансовий контролінг: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2013. 407 с.
10. Швиданенко Г.О., Лаврененко В.В., Деревянко О.Г., Приходько Л.М. Контролінг. Вид. 2-ге. Київ: КНЕУ. 2009. 264 с.

References

1. Adonin, S. and Kalashnikova, Yu. (2022), "Financial controlling in the enterprise management system", *Efektivna ekonomika*, vol. 2, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10040> (Accessed 12.01.2025)
2. Zorina, O. A. (2011), "Problems of controlling interpretation", *Statystyka Ukrainy*, vol. 1, pp. 40 – 44.
3. Ivahnenkov, S.V. and Melyh, O.V. (2009), *Finansovyj kontrolinh: metody ta informatsijni tekhnolohii* [Financial controlling: methods and information technologies], Znannja, Kyiv, Ukraine.
4. Kartseva V.V. (2013), *Finansovyj kontrolinh pidpryemstv i orhanizatsij spozhyvchoi kooperatsii* [Financial controlling of enterprises and organizations of consumer cooperation], PUET, Poltava, Ukraine.

5. Korbutiak, A.H. and Yermijchuk, N.I. (2017), Navchal'no-naochnyj posibnyk z dystsypliny «Finansovyj kontrolinh» [Educational and visual guide for the discipline "Financial Controlling"], Vyd-vo ChNU, Chernivtsi, Ukraine.
6. National Repository of Academic Texts (2025), available at: <https://nrat.ukrintei.ua/> (Accessed 05.01.2025)
7. Prokopenko, L.V. (2019), “Controlling as a tool for enterprise management”, Prychornomorski ekonomichni studii, vol. 39-2, pp. 17-20.
8. Ptashchenko, L.O. (2016), Finansovyj kontrolling: navch. posib. [Financial Controlling], Centr of educational literature, Kyiv, Ukraine.
9. Tereschenko, O.O. and Babiak, N.D. (2013), Finansovyj kontrolinh [Financial Controlling], KNEU, Kyiv, Ukraine.
10. Shvydanenko, H.O., Lavrenenko, V.V., Derevianko, O.H. and Prykhod'ko, L.M. (2009), Kontrolinh [Controlling], KNEU, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 14.01.2025 р.